

สรุปประเด็นการยื่นคำร้องคดีคดีต่อศาลปกครองกลาง

ขอให้ศาลตรวจสอบการฟื้นฟูตามคำพิพากษา เพื่อป้องกันผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

โดย มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW)

หลังจากที่กรมควบคุมมลพิษได้เริ่มดำเนินโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่วตามคำพิพากษาตั้งแต่ปลายปี 2560 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กำลังดำเนินงานขั้นตอนการดูแลตะกั่วที่ทิ้งน้ำใส่ถุงเพื่อนำไปฝังกลบในหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย ในระหว่างที่มีการดูแลตะกั่ว ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกรรมการไตรภาคีมีความห่วงกังวลว่าอาจจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงได้ตรวจวัดและติดตามเฝ้าระวังการฟุ้งกระจายของตะกั่ว โดยพบว่ามีการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่ทิ้งน้ำจนเกิดความชุ่มชื้นเป็นระยะทางไกลถึง 4 กิโลเมตร และยังตรวจพบว่าน้ำที่รีดออกมาจากถุงเก็บตะกั่วและไหลกลับลงไปในลำห้วยโดยตรงมีค่าตะกั่วสูงกว่าค่ามาตรฐานถึงเกือบ 100 เท่า ซึ่งจะมีน้ำและตะกั่วที่ปนเปื้อนตะกั่วจำนวนมากในลำห้วยคลิตี้ รวมทั้งจากข้อมูลการตรวจวัดความชุ่มชื้นของน้ำหลังม่านตกตะกั่วมีค่าสูงเกินกว่าค่าตามธรรมชาติถึงกว่า 10 เท่า หรือ เพิ่มขึ้นเกิน 1000% ซึ่งเกินกว่าที่ข้อกำหนด TOR การขุดลอกลำห้วยคลิตี้ฯ กำหนดว่าหากการขุดลอกตะกั่วทำให้ความชุ่มชื้นเพิ่มขึ้นจากค่าฐานตามธรรมชาติเกิน 10% ให้หยุดขุดลอกชั่วคราวจนกว่าความชุ่มชื้นของน้ำจะกลับมาเป็นค่าตามธรรมชาติ ดังนั้น กรมควบคุมมลพิษควรสั่งให้ผู้รับจ้าง หยุดดำเนินการจนกว่าความชุ่มชื้นของน้ำจะกลับมาอยู่ในค่าใกล้เคียงกับค่าตามธรรมชาติ และตรวจสอบให้ผู้รับจ้างปฏิบัติตาม ข้อกำหนด TOR อย่างเคร่งครัด

จากการดำเนินการดูแลตะกั่วดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนในระยะยาว และจะทำให้การฟื้นฟูดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วได้ตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด เนื่องจากมีการฟุ้งกระจายของตะกั่วเกินค่ามาตรฐาน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการดำเนินการฟื้นฟูที่ไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ การละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยตามข้อกำหนดการดำเนินงานโครงการฯ (TOR) การฟุ้งกระจายของตะกั่วดังกล่าวเมื่อดูแลเสร็จสิ้นแล้วธรรมชาติอาจต้องใช้เวลาฟื้นฟูน้ำที่ปนเปื้อนสารตะกั่วยาวนานกว่า 7 ปี และไม่บรรลุผลตามคำพิพากษา

ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ทำให้หน่วยงานรัฐออกมาตรการควบคุมการเดินทางเข้าออกหมู่บ้านคลิตี้ ทำให้ชาวบ้านในชุมชนที่ปกติต้องอาศัยอาหารจากภายนอกมาบริโภคเพื่อลดความเสี่ยงการปนเปื้อนสารตะกั่ว ก็ไม่สามารถเดินทางออกไปได้ จึงทำให้ต้องจับสัตว์น้ำ เก็บผักตามลำห้วย และบางครั้งเรือที่ขาดแคลนน้ำ ก็ต้องสูบน้ำขึ้นมาจากลำห้วยมาอุปโภค

บริโภคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยของชาวบ้าน นอกจากนี้จะทำให้ชาวบ้านมีค่าตะกั่วในเลือดพุ่งสูงขึ้นได้ ก็ยังทำให้เกิดการปนเปื้อนต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นด้วย

เพื่อให้การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามคำพิพากษาเป็นไปอย่างรอบคอบและปลอดภัยต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ชุมชนคลิตี้ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลในวันที่ 14 เมษายน 2563 มีความประสงค์ขอให้ศาล

1. นัดไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร่งด่วน เพื่อตรวจสอบการดำเนินโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามคำพิพากษาโดยวิธีตุ้ดตะกอน ทั้งบริเวณชุมชนคลิตี้บน และบริเวณชุมชนคลิตี้ล่าง 10 จุดที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยให้กรมควบคุมมลพิษ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ชี้แจงข้อห่วงกังวลต่างๆ

2. ตรวจสอบแผนงานและข้อกำหนดโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ (TOR) ก่อนเริ่มดำเนินการตุ้ดตะกอน บริเวณลำห้วย

3. มีคำสั่งแจ้งให้กรมควบคุมมลพิษหยุดการดำเนินการฟื้นฟูโดยการตุ้ดตะกอนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อนามัย ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะหามาตรการป้องกันผลกระทบและเยียวยาชุมชนที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามหลักการป้องกันไว้ก่อน (Precautionary principle)

4. สั่งให้กรมควบคุมมลพิษออกหนังสือรับรองแก่ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตรวจสอบและเก็บข้อมูลการตรวจวัดการฟุ้งกระจาย โดยเร่งด่วนในระหว่างสถานการณ์จำกัดการเข้าพื้นที่ป้องกันไวรัส COVID -19 ด้วย

หลังจากนี้สำนักบังคับคดีปกครองจะทำหนังสือสอบถามไปยังกรมควบคุมมลพิษ เพื่อให้ชี้แจงประเด็นในคำร้อง และรอศาลมีคำสั่งว่าจะให้มีการนัดไต่สวนคำร้องต่อไปหรือไม่อย่างไร